

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อในประเพณีสวดสงฆ์ของชาวดำบลป่าสังข์
อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
- ผู้วิจัย** : พระครูเมตตาภิตติวิมล (อภัย อภโย)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : พระมหาประมวล ฐานตฺโต, ป.ธ. ๖ พธ.บ.(ภาษาไทย), M.A.(Ling),
M.A., I.P.R., Ph.D.(Pali&Bud)
 - : รศ.อุดม บัวศรี ป.ธ. ๙, พ.ม., พธ.บ.(ปรัชญา), M.A.(Phil.)
 - : ดร.ประยูร แสงใส ป.ธ.๔., พ.ม., พธ.บ.(ครูฯ), M.A.(Ed), P.G. DIP.
in journalism, Ph.D.(Education)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๓ / มีนาคม/ ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ คือ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีสวดสงฆ์ในภาคอีสาน เพื่อศึกษาความเชื่อในประเพณีสวดสงฆ์ของชาวดำบลป่าสังข์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด และเพื่อวิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของประเพณีสวดสงฆ์ที่มีต่อชาวดำบลป่าสังข์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาภาคสนาม (Field work) นำบทสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ประกอบวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า ประเพณีสวดสงฆ์ คือประเพณีรดน้ำพระภิกษุสามเณรเพื่อสถาปนาขึ้นดำรงตำแหน่งสมณศักดิ์เป็นการยกย่องเชิดชูพระภิกษุสามเณรด้วยเกียรติ ในอีสานเหนือ อีสานกลาง หรืออีสานใต้ จะมีการจัดพิธีในเดือนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกัน บุคคลากรที่สวดสงฆ์เป็นพระสงฆ์เช่นเดียวกัน ซึ่งในส่วนที่ต่างกันนั้นจะเป็นทางด้านบริบทในส่วนของการที่เป็นรายละเอียดในการจัดพิธีสวดสงฆ์ เช่น เครื่องบริวารไม่เหมือนกัน วิธีปฏิบัติในพิธีและวิธีดำเนินงานแตกต่างกัน เป็นต้น

ความเชื่อในประเพณีสวดสงฆ์ของชาวดำบลป่าสังข์ เป็นการยกย่องเชิดชูพระภิกษุสามเณร พิธีสวดสงฆ์เป็นการปฏิบัติโดยความเห็นชอบของเจ้าภาพผู้ศรัทธา พระภิกษุสามเณรที่จะได้รับความเห็นชอบให้ได้รับการสวดสงฆ์ ต้องเป็นที่เลื่อมใสของประชาชนทั้งปวง ในการนิมนต์พระภิกษุสามเณรให้รับการสวดสงฆ์ ผู้นิมนต์ต้องนำพานดอกไม้และธูปเทียนไปถวายเป็นเครื่องสักการะ เมื่อท่านรับแล้วก่อนวันสวดสงฆ์ จะมีการตั้งเครื่องสวดไทยทานขึ้น เรียกว่า กองสวด ไว้เท่า

จำนวนผู้ได้รับการสดสรง เครื่องไทยทานประกอบไปด้วย เครื่องสมณบริวาร เครื่องสาธารณูปโภค เทียนต่างๆ และบายศรี สถานที่ประกอบพิธีนิยมปลูกเป็นหอสรง ตั้งรางรดน้ำ ศิลาลาสน์ และโถงน้ำหอม เมื่อตั้งกองสดเสร็จแล้ว จะมีพิธีแห่สมโภช จึงเข้าประกอบพิธีโดยการสรงน้ำอบน้ำหอมที่ศีรษะผู้ที่ได้รับสดสรง มีการเจริญชัยมงคลคาถาโดยพระสงฆ์ พร้อมลั่นฆ้องชัย เสร็จแล้วก็จะกลับสู่ศาลาการเปรียญเพื่อรับเครื่องไทยทาน เครื่องกองสดจากผู้มีจิตศรัทธาก็เป็นอันเสร็จพิธี ซึ่งพระภิกษุผู้ได้รับการสดสรงก็จะมีคำเรียกที่แตกต่างกันไปตามจำนวนครั้งที่สรง เช่น ยาชา ยาอุตามลาคับ

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อ ประโยชน์และคุณค่าของประเพณีสดสรง ชาวตำบลป่าสังข์ ด้านความเชื่อยังคงเชื่อและปฏิบัติสืบต่อกันมาจากรากอดีตจนถึงปัจจุบัน ความเชื่อในเครื่องประกอบสดสรง เช่น รางสด ทำด้วยไม้เป็นรูปพระยานาค สำหรับเทน้ำอบน้ำหอมให้น้ำรดพระรูปเข้าพิธีสดสรงเพื่อความร่มเย็น หลาเงิน – หลาเงิน – หลาเงิน ใช้จารชื่อพระรูปที่ได้รับการสดสรง แทนการบูชาด้วยวัตถุมีค่า หินศิลาลาสน์ สำหรับนั่งขณะประกอบพิธี เป็นสัญลักษณ์แทนความหนักแน่นมั่นคงในพระธรรมวินัย ไม่แพ้สำหรับประธานสงฆ์นำทางผู้ได้รับการสดสรง การลั่นฆ้อง ถ้าเสียงดังแสดงว่ากิตติศัพท์โด่งดัง ส่วนการสรงน้ำอบน้ำหอมนั้น ใช้เป็นสิ่งชำระกายให้สะอาดก่อนเปลี่ยนผ้าไตรจีวรใหม่ ด้านประโยชน์และคุณค่า ช่วยในการจรรโลงพระพุทธศาสนา ทำให้ท่านมีกำลังใจในการประกาศพระพุทธศาสนา อีกส่วนหนึ่งก็เป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยประเพณีสดสรงยังช่วยในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมที่ดั่งามของบรรพบุรุษที่ได้ปฏิบัติตามกันมา ทั้งนี้ประเพณีสดสรงยังมีคุณค่าต่อสังคม และจิตใจของชาวตำบลป่าสังข์ เพราะทำให้พระภิกษุสามเณรของชาวบ้านที่ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นที่เลื่อมใสของชาวบ้าน และเป็นที่น่านับถือของประชาชนทั่วไป

Thesis Title : An Analytical Study of Beliefs in Hodsong Tradition at
Pasang Sub-district People, Chaturapakphiman District,
Roi-Et Province

Researcher : Phrakrumettakitiwimol (Abhai Abhayo)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis supervisory committee

: Phramaha Pramuan Thanadatto Pali VI, B.A. (Thai),
M.A. (Ling.), M.A. (I.P.R.), Ph.D. (Pali & Bud.)

: Assoc. Prof. Udom Buasi Pali VII, B.A. (Phil.), M.A. (Phil.)

: Dr. Prayoon Saengsai Pali IV, B.A. M.A. (Ed.), P.G. Dip. in
Journalism, Ph.D. (Ed.)

Date of Graduation : 27 / March / 2013

Abstract

The objectives of this research were to study the history of Hodsong tradition in the Northeast, to study people's beliefs in the Hodsong tradition at Pasang sub-district, Chaturapakphiman district Roi-et province, and to analyze the benefits and value of Hodsong tradition for people at the Pasang sub-district. It was qualitative research with collecting all details from the field work study and the interview in order to complete analytically the thesis.

The result of this study was found that the Hodsong tradition was to pour water on the hands of a monk and a novice (Therapisek) when they were appointed in the higher monk rank. This was to take them into great admiration. In the Northern I-san, the central I-san, and the Southern I-san, the party of cerebation was arranged the same time, purposes and monk-personnel. The difference was in the social context such as difference of utensils practical methods in ceremonies and rituals.

People's beliefs in the Hodsong tradition at Pasang sub-district were to admire and honor the monks and novices. This tradition was done by the faithful people. The Buddhist monks and novices who were chosen to be in the ceremony were able to keep the public faith. These monks and novices were invited with flowers, candles and joss stick in a tray with a pedestal. After they accepts the respecting things, there was the establishment of the Hodsong equipments

setting, basically called “Konghod” equal to the invited monks and novices. The necessary equipments were the eight religious things for a monk, the other necessary things, many different candles and Bai-si. The place of this traditional performance was consisted of the established tower, a gutter, a stony seat, and a jar of perfume. After collecting those things, there was the procession of celebration. The ritual performance was done with pouring the incense water into the invited monk’s head. During the ceremonial performance, there was the Jayamangala-gātha chanting and beating the bell. Then, all people came to the meritorious hall to give the monks proper things, and the Hodsong traditional things. Here, the monks were given a different name according to the time of performing the Hodsong ceremony such as Yāsā, and Yāgu in an order.

A result of the analysis of people’s benefits and values about making Hodsong tradition at Pasang sub-district was found in many aspects. This traditional belief was promoted and derived from the past to the present. The Nāga wood-made gutter for pouring the incense water on the monk’s hand was a symbol of peace and happiness. It was valuable to promote Buddhism because. Labngoen-Labkham was used to write the Hodsong-performed monk’s name in the place of worshipping with valuable materials. The stony seat in the ritual performance was a symbol of strong stability in Buddhist principles. A cane was used to introduce a monk to the right way. To beat a gong loudly showed that the monk would be well-known. The incense water poured on a hand was used to clean a body before the monk dressed new robes. This tradition had great benefits to make Buddhism alive and monks happy in propagating Buddhism. Moreover, it had contributed a lot to the wider spread of Buddhism and it kept the ancestor’s good tradition from generation to generation. Generally, it had great value on societies and peoples’ mind at the Pasang sub-district because it was available to make the appointed monks full of faith and admiration made by people.